

Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30586>

Özet

Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği (SBDEDÖ), Halil İbrahim Sağlam tarafından 2011 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersinin hedeflerine ve amaçlarına ne ölçüde ulaştıkları kendi görüşleri üzerinde belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Geliştirme çalışmalarında 43 maddeden oluşan ve tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilen ölçek, yüksek düzeyde psikometrik özellikler sergilemektedir. Ölçek, öğrencilerin ders amaçlarına yönelik erişim düzeylerini 5'li Likert tipi bir derecelendirme ile ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, ders amaçlarına erişim, öğrenci görüşleri, psikometrik ölçek, açıklayıcı faktör analizi, güvenilirlik, yapı geçerliği.

Yazarlar

Halil İbrahim Sağlam

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim programında yer alan Sosyal Bilgiler dersinin belirlenmiş amaçlarına, yedinci sınıf öğrencilerinin ne düzeyde eriştiğini onların algıları üzerinden incelemektir. Bu değerlendirme, öğrencilerin dersten edindikleri kazanımlar ve hedeflere ulaşma derecelerini nicel olarak ortaya koymayı hedefler.

Ölçek, eğitimcilerin ve araştırmacıların, Sosyal Bilgiler müfredatının etkinliğini ve öğrencilerin dersin kritik amaçlarına ulaşma başarılarını belirlemelerine yardımcı olacak güvenilir ve geçerli bir araç sunmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, dersin hedeflerine ulaşılmasında karşılan potansiyel zorlukların tespit edilmesine de olanak tanımaktadır.

Yapı

Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği, öğrencilerin derse yönelik amaçlara erişim düzeylerini ölçen tek boyutlu bir yapıya sahiptir. Bağlangıçta daha fazla madde içeren ölçek, psikometrik analizler sonucunda yapıyı en iyi temsil eden 43 maddeye indirilmiştir.

Ölçeğin tek boyutlu yapısı, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarına yönelik algılanan erişim düzeyinin bütüncül bir skorla ifade edilmesini sağlamaktadır. Bu yapı, hem faktör analizi sonuçları hem de yüksek iç tutarlılık katsayısı ile desteklenmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği çalışmalarında, ölçeğin uygulandığı çalışma grubundan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliliğini saptamak amacıyla öncelikle açıklayıcı faktör analizi (AFA) kullanılmıştır.

AFA uygulamasında, ölçekte yer alacak maddelerin faktör yük değerlerinin en az .30 olması kriteri esas alınmıştır (Büyüköztürk, 2009). Yapı geçerliliği sürecinde ayrıca, faktörlerin daha net ayrılmaları sağlamak için 25 derecelik Varimax eksen döndürmesi işlemi uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik yapıya barişli bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı (Internal Consistency) hesaplanarak incelenmiştir. İlk faktör analizi uygulaması sonrasında, yapıya bozan 12 madde ölçekten çıkarılmış ve son 43 maddelik form üzerinden analizler tekrarlanmıştır.

Nihai 43 maddelik ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan Alpha güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Özdamar (1999) gibi kaynaklara göre, güvenilirlik katsayısı .80 ve üstünde olan ölçekler yüksek düzeyde güvenilir kabul edilmektedir. Bu sonuç, Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği'nin yüksek düzeyde güvenilir bir ölçme aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Faktör analizi yapılmamasına uygunluk, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity Testi değerleri incelenerek belirlenmiştir. KMO değeri .88 olarak hesaplanmış, bu değer veri setinin faktörleştirme için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermiştir. Bartlett Sphericity Testi ($\chi^2=4268.689$, $p=.000$) ise verilerin anlamlı farklılık gösterdiğini ve faktör analizi yapılmamasına uygun olduğunu doğrulamıştır.

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin 43 maddeden oluşan, tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri .40 ile .72 arasında değilmektedir ve ölçek, toplam varyansın % 30.2'sini açıklamaktadır. Bu bulgular, ölçeğin yapısal tutarlılığını desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: 43 madde, 5'li Likert tipi derecelendirme.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim/Ortaokul Öğrencileri

Yaş Grubu: 7. Sınıf Öğrencileri (yaklaşık 12-13 yaş)

Popülasyon Detayları: İlköğretim yedinci sınıf öğrencileri.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği (Self-report scale).

Derecelendirme: Ölçek, 5 dereceli bir Likert tipi ölçek kullanır:

hiç katılmıyorum (1)

biraz katılmıyorum (2)

kararsızım (3)

oldukça katılmıyorum (4)

tam katılmıyorum (5)

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [sosyal-bilgiler-dersine-erisim-duzeyi-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/sosyal-bilgiler-dersine-erisim-duzeyi-olcegi-toad.pdf)

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler dersi, erişim düzeyi, Cronbach Alfa, KMO, Varimaks, eğitim psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: hsaglam@sakarya.edu.tr

Yazın Adresi: Halil İbrahim Sağlam, Sakarya Üniversitesi (Çalınan yapıldığı döneme ait).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2011 (Ölçeğin yayınlandığı yılı).

Şinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Ölçek bir geliştirme çalışması olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

Sağlam, H. İ. (2011). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin görüşleri hakkında sosyal bilgiler dersinin amaçlarına erişim düzeyinin incelenmesi. **İlköğretim Online**, 10(1), 273-284.

Büyüköztürk, ?. (2009). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
Özdamar, K. (1999). Paket Programlarla İstatistik Analiz. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Sosyal Bilgiler Dersine Erişim Düzeyi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak metinde doğrudan sağlanmamıştır. Maddeler, Sağlam (2011) tarafından yayımlanan orijinal makalede (İlköğretim Online, 10(1), 273-284) yer almaktadır. Araştışmacılar, maddelere erişim için ilgili makaleye bağvurmalıdır.

Ölçek, toplam 43 maddeden olmaktadır ve öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına erişim düzeyine ilişkin algılarını ölçmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM